

När det gäller fråga 1 ”Kan du beskriva de viktigaste undantagen från föräldrarättigheter för ungdomar (barn som är 14 år eller äldre) (fastställande av tonåringens boställningsort eller tillfällig vistelse, val av utbildning eller religion och registrering i skolor osv., medicinska behandlingar, ingående av anställningsavtal eller avtal om yrkesutbildning osv.)?”

Enligt artikel 6 i Ukrainas familjelag (*familjelagen*) har en person rättslig status som barn tills han eller hon blir myndig.

Ett barn betraktas som underårigt tills det fyller 14 år.

Ett barn betraktas som ungdom mellan 14 och 18 år.

Enligt artikel 31 i Ukrainas civillag (*civillagen*) har en person som inte har fyllt 14 år (*underårig*) rätt att göra följande:

1) Självständigt utföra små hushållstransaktioner.

En transaktion anses vara en liten hushållstransaktion om den tillgodoser personens hushållsbehov, motsvarar hans eller hennes fysiska, andliga eller sociala utveckling och avser ett föremål som har ett lågt värde.

2) Utöva personliga immateriella rättigheter till resultaten av intellektuell och kreativ verksamhet som skyddas av lag.

Ett underårigt barn är inte ansvarigt för skador som orsakats av honom eller henne.

Enligt artikel 32 i *civillagen* har en person mellan fjorton och arton år (*en ungdom*), utöver de transaktioner som föreskrivs i artikel 31 i denna lag, rätt att

– självständigt förfoga över sina förvärvsinkomster, stipendier eller andra inkomster,

– självständigt utöva rättigheter till resultaten av intellektuell och kreativ verksamhet som skyddas av lag,

– vara deltagare i (grundare av) juridiska personer, såvida det inte är förbjudet enligt lag eller enligt den juridiska personens bolagsordning,

– självständigt ingå ett avtal om banksättning (konto) och förfoga över insättningar som gjorts av honom eller henne i hans eller hennes namn (medel på kontot).

En ungdom utför andra handlingar med samtycke från sina föräldrar (adoptivföräldrar) eller omsorgsgivare.

Ett av notarie bestyrkt skriftligt medgivande från föräldrarna (adoptivföräldrarna) eller omsorgsgivaren och ett tillstånd från myndigheten för vårdnad och omsorg måste inhämtas för att en ungdom ska kunna utföra en transaktion avseende fordon eller fast egendom.

En ungdom får förfoga över medel som andra personer helt eller delvis har deponerat hos ett finansinstitut i hans eller hennes namn, med samtycke från myndigheten för vårdnad och omsorg och föräldrar (adoptivföräldrar) eller omsorgsgivare.

Samtycke till att en ungdom utför en transaktion måste inhämtas från föräldrarna (adoptivföräldrarna), omsorgsgivaren eller myndigheten för vårdnad och omsorg i enlighet med lagen.

Om det finns tillräckliga skäl kan en domstol begränsa en ungdoms rätt att självständigt förfoga över sin förvärvsinkomst, stipendier eller annan inkomst eller frånta honom eller henne denna rätt om föräldrarna (adoptivföräldrarna), omsorgsgivaren eller myndigheten för vårdnad och omsorg begär det.

Domstolen återkallar sitt beslut att begränsa eller frånta ungdomen denna rätt om de omständigheter som låg till grund för beslutet inte längre föreligger.

Förfarandet för att begränsa en ungdoms rättskapacitet fastställs i Ukrainas civilprocesslag.

Enligt artikel 35 i civillagen kan emellertid full rättskapacitet beviljas en person som har fyllt 16 år och arbetar enligt ett anställningsavtal, samt en ungdom som är registrerad som mor eller far till ett barn.

Full rättskapacitet beviljas av myndigheten för vårdnad och omsorg efter ansökan från den berörda personen och med skriftligt medgivande från föräldrarna (adoptivföräldrarna) eller omsorgsgivaren. Om medgivande saknas kan full rättskapacitet beviljas genom domstolsbeslut.

Full rättskapacitet kan beviljas en person som har fyllt 16 år och som vill bedriva näringsverksamhet.

Om föräldrarna (adoptivföräldrarna), omsorgsgivaren eller myndigheten för vårdnad och omsorg ger sitt skriftliga samtycke kan en sådan person registreras som företagare. I sådana fall förvärvar en enskild person full rättskapacitet från och med tidpunkten för sin statliga registrering som företagare.

Den fulla rättskapacitet som tillerkänns en enskild person gäller alla medborgerliga rättigheter och skyldigheter.

Om personens anställningsavtal eller näringsverksamhet upphör behåller han eller hon den fulla rättskapacitet som har beviljats.

När det gäller fastställande av bosättningsort noterar vi att enligt artikel 313 i civillagen har en person som har fyllt 14 år rätt att röra sig fritt och självständigt inom Ukrainas territorium och att välja vistelseort.

En person som inte har fyllt 14 år har endast rätt att flytta inom Ukrainas territorium med föräldrars (adoptivföräldrars) eller vårdnadshavares samtycke, åtföljda av dem eller tillsammans med personer som bemyndigats av dessa.

En person som är medborgare i Ukraina har rätt att återvända till Ukraina obehindrat.

En person som har fyllt 16 år har rätt att fritt resa ut ur Ukraina.

En person som inte har fyllt 16 år har rätt att resa ut ur Ukraina endast med föräldrars (adoptivföräldrars) eller vårdnadshavares samtycke, åtföljda av dem eller tillsammans med personer som bemyndigats av dem, utom i de fall som föreskrivs i lag.

Enligt artikel 29 andra stycket i civillagen kan en person som har fyllt 14 år fritt välja bosättningsort, med undantag för de begränsningar som fastställs i lag.

Del tre i artikel 160 i familjelagen innehåller liknande bestämmelser, enligt vilka ett barn som har fyllt 14 år bestämmer sin egen bosättningsort om föräldrarna inte bor tillsammans.

Barns rättigheter

Enligt artikel 1 i Ukrainas lag om skydd för barn (*lagen*) är ett barn en person under 18 år (myndighetsålder) om barnet enligt den lag som är tillämplig på honom eller henne inte förvärvar en vuxen persons rättigheter tidigare än så.

Att säkerställa barnets bästa innebär att vidta åtgärder och fatta beslut som syftar till att tillgodose barnets individuella behov i förhållande till hans eller hennes ålder, kön, hälsotillstånd, utvecklingsgenskaper, livserfarenhet och familj, kulturella och etniska tillhörighet och med beaktande av barnets åsikter, om barnet har uppnått en ålder och utvecklingsnivå som gör det möjligt för barnet att uttrycka detta.

I synnerhet föreskrivs i artikel 9 i lagen att varje barn har rätt att fritt uttrycka sin personliga åsikt, bilda sig en egen uppfattning, utveckla sitt eget sociala liv och få information som är anpassad till barnets ålder. Denna rätt omfattar friheten att söka, ta

emot, använda, sprida och bevara information i muntlig, skriftlig eller annan form med hjälp av konstverk, litteratur, massmedier, kommunikation (dator, telefonnät osv.) eller andra medel som han eller hon väljer. Han eller hon ska få tillgång till information och material från olika nationella och internationella källor, särskilt sådana som främjar en sund fysisk och psykisk utveckling samt socialt, andligt och moraliskt välbefinnande.

Barn har rätt att skicka synpunkter och förslag till statliga myndigheter, lokala självstyrande organ, företag, institutioner, organisationer, massmedier och deras anställda vad gäller deras verksamhet, liksom uttalanden och framställningar som rör förverkligandet av barns rättigheter och legitima intressen samt klagomål om överträdelser av dem.

I artikel 12 i lagen föreskrivs särskilt att uppfostran i familjen utgör den främsta grunden för att utveckla ett barns personlighet. Varje förälder är lika ansvarig för barnets uppfostran, utbildning och utveckling. Föräldrar eller personer som agerar i förälders ställe har rätt och skyldighet att uppfostra barnet, ta hand om barnets hälsa, fysiska, andliga och moraliska utveckling och utbildning, skapa lämpliga förutsättningar för att utveckla barnets personliga talanger, respektera barnets värdighet och förbereda honom eller henne för ett självständigt liv och arbete. Föräldrar eller personer som agerar i förälders ställe bär ansvar vid kränkningar av barnets rättigheter och begränsningar av barnets legitima intressen i fråga om hälso- och sjukvård, fysisk och andlig utveckling och utbildning, samt vid underlåtenhet att fullgöra och kringgående av föräldrars skyldigheter i enlighet med lagen.

Arbete

När det gäller frågor som rör ingående av ett anställningsavtal fastställs enligt artikel 21 i Ukrainas lag om skydd för barn förfarandet för användningen av barnarbete i Ukrainas arbetslagstiftning.

Barn får arbeta vid 16 års ålder. Barn som har fyllt 15 år kan anställas för arbete som inte skadar deras hälsa och utbildning, med samtycke från en av föräldrarna eller en person som agerar i förälders ställe.

För barn under 16 år är arbetstiden begränsad i förhållande till deras behov av utveckling och yrkesutbildning. Den tid som barnet med samtycke från ägaren eller det organ som har bemyndigats av ägaren får yrkesutbildning inom de arbetstider som fastställs i lag betraktas som arbetstid.

Det är förbjudet att involvera barn i de värsta formerna av barnarbete, deltagande i tungt arbete och arbete med skadliga eller farliga arbetsförhållanden samt arbete under jord eller arbete utöver den lagstadgade förkortade arbetstiden.

Barn tillåts endast arbeta efter en preliminär läkarundersökning med ett skriftligt läkarutlåtande om att det inte finns några kontraindikationer för deltagande i arbetsaktiviteterna, och fram till dess att de fyller 21 år ska de genomgå en obligatorisk förebyggande läkarundersökning varje år.

Enligt artikel 22 i Ukrainas lag om skydd för barn har barn som har fyllt 16 år rätt att bedriva näringsverksamhet och får vara medlemmar i ett kollektivt jordbruksföretag samt vara medlemmar i (bönders) landsbygdsföretag i enlighet med det förfarande som fastställs i lag.

När det gäller ingående av anställningsavtal med ungdomar bör följande noteras.

I artikel 3 första stycket i Ukrainas arbetslagstiftning (*lagen om arbete*) föreskrivs att arbetsrätten reglerar anställningsförhållandena för anställda i alla företag, institutioner och

organisationer, oavsett ägarform, typ av verksamhet och industrianknytning, samt för personer som är anställda på grundval av enskilda anställningsavtal.

Enligt artikel 24 första stycket punkt 5 i lagen om arbete ingås anställningsavtal i regel skriftligen. Det är obligatoriskt att följa kravet på skriftlig form när ett anställningsavtal ingås med en ungdom (artikel 187 i lagen om arbete).

I artikel 187 i lagen om arbete föreskrivs att ungdomar, dvs. personer som inte har fyllt 18 år, har samma rättigheter som vuxna i anställningsförhållanden, men när det gäller anställningsskydd, arbetstid, ledighet och vissa andra arbetsvillkor omfattas de av de förmåner som fastställs i Ukrainas lagstiftning.

Enligt artikel 188 i lagen om arbete är det inte tillåtet att anställa personer under 16 år.

Med samtycke från en av föräldrarna eller en person som agerar i förälders ställe får personer som har fyllt 15 år i undantagsfall anställas.

För att förbereda ungdomar för produktivt arbete är det tillåtet att anställa elever från gymnasieskolor, yrkesskolor, yrkesförberedande skolor eller läroanstalter vilka genomgår någon form av grundskoleutbildning, gymnasieutbildning eller specialiserad gymnasieutbildning för att utföra lätt arbete som inte skadar deras hälsa och inte stör deras utbildning, utanför utbildningstiden och efter det att de fyllt 14 år, med samtycke från en av föräldrarna eller en person som agerar i förälders ställe.

I artikel 190 del ett och två samt artikel 192 i lagen om arbete föreskrivs att det är förbjudet att anställa personer under 18 år i tungt arbete och i arbete med skadliga eller farliga arbetsförhållanden samt i arbete under jord.

Det är också förbjudet att anställa personer som är yngre än 18 år för att lyfta och flytta föremål vars vikt överstiger de gränser som fastställts för dem.

Det är förbjudet att använda arbetstagare under 18 år för nattarbete, övertidsarbete och helgarbete.

Enligt artikel 199 i lagen om arbete har föräldrar, adoptivföräldrar eller omsorgsgivare till en ungdom, liksom statliga organ och tjänstemän som har till uppgift att övervaka och kontrollera efterlevnaden av arbetslagstiftningen, rätt att kräva att ett anställningsavtal med en ungdom, inbegripet en visstidsanställning, sägs upp om det hotar ungdomens hälsa eller kränker hans eller hennes legitima intressen.

Hälso- och sjukvård

Enligt artikel 39 andra stycket i principerna i lagstiftningen om ukrainsk hälso- och sjukvård (*principerna*) har en patient som har nått vuxen ålder rätt att få tillförlitlig och fullständig information om sin hälsa. Detta omfattar rätten att sätta sig in i relevanta läkarutlåtanden om sin hälsa.

Föräldrar (adoptivföräldrar), vårdnadshavare och omsorgsgivare har rätt att få information om ett barns hälsotillstånd.

I enlighet med artikel 43 första och andra stycket i principerna krävs informerat samtycke från patienten i enlighet med artikel 39 i dessa principer för användning av diagnosmetoder, förebyggande metoder och behandlingsmetoder.

För att behandling ska kunna äga rum krävs samtycke från den rättsliga företrädaren för patienter under 14 år (underåriga patienter) och för patienter som erkänts vara beslutsoförmögna enligt det förfarande som fastställs i lag.

Patientens eller hans eller hennes rättsliga företrädares samtycke till en behandling krävs inte i fall där det finns tecken på en direkt risk för patientens liv och det av objektiva

skäl är omöjligt att erhålla samtycke till behandlingen från patienten eller hans eller hennes rättsliga företrädare.

Nya metoder för förebyggande, diagnos eller behandling, läkemedel som undersöks på föreskrivet sätt men som ännu inte är godkända för användning samt oregistrerade läkemedel får endast användas för att behandla någon om de har lämnat sitt skriftliga samtycke. Ovan angivna metoder och medel får användas för personer under 14 år (underåriga) med skriftligt samtycke från föräldrarna eller andra rättsliga företrädare. När det gäller personer i åldersgruppen 14–18 får de användas med deras skriftliga samtycke och med skriftligt samtycke från föräldrarna eller andra rättsliga företrädare. När det gäller personer med begränsad rättskapacitet får de användas med deras skriftliga samtycke och med skriftligt samtycke från omsorgsgivarna. När det gäller personer som förklarats beslutsoförmögna i enlighet med i lag fastställt förfarande får de användas med skriftligt samtycke från deras rättsliga företrädare. När samtycke inhämtas för användning av nya metoder för förebyggande, diagnos och behandling, läkemedel som undersöks på föreskrivet sätt men som ännu inte är godkända för användning samt oregistrerade läkemedel ska personen och/eller dennes rättsliga företrädare informeras om syften, metoder, biverkningar, möjliga risker och förväntade resultat.

Användning av oregistrerade läkemedel eller registrerade läkemedel för att behandla någon där indikationerna inte anges i läkemedlets bruksanvisning eller produktresumé, inom ramen för program för utökad tillgång för patienter till oregistrerade läkemedel eller program för försökspersoners (patienters) tillgång till forskningsläkemedlet efter avslutad klinisk forskning, tillåts endast efter att skriftligt medgivande har inhämtats. När det gäller en person under 14 år (underårig) får dessa angivna läkemedel användas med skriftligt samtycke från hans eller hennes föräldrar (en av föräldrarna) eller andra rättsliga företrädare (en rättslig företrädare). När det gäller en person i åldersgruppen 14–18 får de användas med hans eller hennes skriftliga samtycke och med skriftligt samtycke från hans eller hennes föräldrar (en av föräldrarna) eller andra rättsliga företrädare (en rättslig företrädare). När det gäller en person med begränsad rättskapacitet får de användas med hans eller hennes skriftliga samtycke och med skriftligt samtycke från hans eller hennes omsorgsgivare (en omsorgsgivare). När det gäller en person som erkänts som beslutsoförmögen i enlighet med det förfarande som fastställts i lag får de användas med skriftligt samtycke från hans eller hennes rättsliga företrädare. När samtycke inhämtas för användning av sådana läkemedel ska en person och/eller dennes rättsliga företrädare få fullständig information om syften, metoder, biverkningar, möjliga risker och förväntade resultat av användningen av dessa läkemedel, samt om det finns alternativa behandlingsalternativ eller inte (del två i artiklarna 44 och 44¹ i principerna).

Enligt artikel 59 i principerna är föräldrar skyldiga att ta hand om sina barns hälsa och deras fysiska och andliga utveckling, samt att se till att de upprätthåller en hälsosam livsstil. Om dessa åligganden inte fullgörs, och om detta allvarligt skadar barnets hälsa, kan skyldiga parter fråntas sina föräldrarättigheter på föreskrivet sätt.

För att se till att den yngre generationen får en hälsosam uppfostran med harmonisk fysisk och andlig utveckling säkerställer staten utvecklingen av ett brett nätverk förskolor, internat, vårdinrättningar, fritidsläger och andra barninstitutioner.

Barn som växer upp på institutioner och går i skolan får de nödvändiga förutsättningarna för att bevara och stärka sin hälso- och hygienutbildning. Utbildnings- och arbetsförhållanden samt kraven på ramarna inom vilka dessa verksamheter bedrivs fastställs i samförstånd med det centrala verkställande organet, som övervakar utformningen av den statliga politiken på hälso- och sjukvårdsområdet.

Utbildning

I artikel 55 delarna ett till tre i Ukrainas lag om utbildning anges att uppfostran i familj är den främsta grunden för ett barns utveckling som individ. Föräldrarna har lika rättigheter och skyldigheter när det gäller barnets utbildning och utveckling.

Föräldrar till barn i utbildning har rätt att skydda deras rättigheter och legitima intressen i enlighet med lagstiftningen, kontakta utbildningsinstitutioner och utbildningsledningsorgan när det gäller utbildningsfrågor,

välja en utbildningsinstitution och ett utbildningsprogram av en typ och med en form som är lämplig för barns utbildning,

delta i utbildningsinstitutionens självstyre, särskilt genom att välja och väljas till dess självstyrande organ,

få förhandsinformation om alla planerade och oplanerade pedagogiska, psykologiska, medicinska och sociologiska aktiviteter, forskning, undersökningar och pedagogiska experiment vid utbildningsinstitutionen och ge sitt samtycke till att barnet deltar i dessa,

delta i utarbetandet av ett individuellt utvecklingsprogram och/eller en individuell läroplan för barnet,

inhämta information om utbildningsinstitutionens verksamhet, inbegripet tillhandahållande av sociala och psykologiska pedagogiska tjänster till personer som har utsatts för mobbning (trakasserier), bevittnat detta eller själv gjort sig skyldiga till sådant, om sina barns läranderesultat (barn som de är rättsliga företrädare för) och om resultaten av bedömningen av utbildningens kvalitet vid utbildningsinstitutionen samt dess utbildningsverksamhet,

lämna in en uppgift till utbildningsinstitutionens ledning eller grundare om fall av mobbning (trakasserier) mot ett barn eller någon annan deltagare i utbildningsprocessen,

kräva en fullständig och opartisk utredning av fall av mobbning (trakasserier) mot ett barn eller någon annan deltagare i utbildningsprocessen.

Föräldrar till barn i utbildning är skyldiga att

främja barnets respekt för personers värdighet, rättigheter, friheter och legitima intressen, lagar och etiska standarder, och ge barnet en ansvarsfull inställning till sin egen hälsa, andras hälsa och miljön,

underlätta barnets deltagande i utbildningsprogrammet och barnets uppnående av de läranderesultat som programmet tillhandahåller,

respektera värdighet, rättigheter, friheter och legitima intressen hos barnet och andra deltagare i utbildningsprocessen,

ta hand om barnets fysiska och psykiska hälsa, främja utvecklingen av barnets förmågor och ingjuta en hälsosam livsstil,

ingjuta en kultur av dialog och av att leva med ömsesidig förståelse, fred och harmoni mellan alla folk, etniska, nationella och religiösa grupper och företrädare för olika politiska och religiösa åsikter och kulturella traditioner, med olika socialt ursprung, familjebakgrund och strävsamhet,

genom utbildning och genom att föregå med gott exempel ingjuta respekt för allmän moral och allmänna värderingar, särskilt sanning, rättvisa, patriotism, medmänsklighet, tolerans och hårt arbete,

göra barnet medvetet om behovet av att följa Ukrainas författning och lagar för att skydda Ukrainas suveränitet och territoriella integritet,

ingjuta en respekt för Ukrainas nationalspråk och statssymboler, Ukrainas nationella, historiska och kulturella värden och en respektfull inställning till Ukrainas historiska och kulturella arv,

följa konstituerande handlingar och utbildningsinstitutionens interna regler samt (i förekommande fall) villkoren i avtalet om tillhandahållande av utbildningstjänster, bistå utbildningsinstitutionens ledning med att utreda fall av mobbning (trakasserier), genomföra kommissionens beslut och rekommendationer för utredning av fall av mobbning (trakasserier) vid utbildningsinstitutioner.

När det gäller inskrivning av en person vid en institution för yrkesutbildning eller teknisk utbildning bör det beaktas att enligt punkt 3.1 i standardreglerna för tillträde till institutioner för yrkesutbildning och teknisk utbildning i Ukraina, som godkänts genom beslut nr 499 från ministeriet för utbildning och vetenskap av den 14 maj 2013 (registrerat hos Ukrainas justitieministerium den 29 maj 2013 som nr 823/23355), ska en personlig ansökan lämnas in om tillträde till en institution för yrkesutbildning eller teknisk utbildning med uppgift om valt yrke (specialitet), utbildningsform, bosättningsort osv.

När det gäller fråga 2 "Finns det några särskilda regler som kräver samtycke från ett barn under 14 år för giltigheten av vissa beslut eller transaktioner som görs av föräldrarna? I synnerhet, eftersom det enligt artikel 160 i familjelagen krävs ett gemensamt samtycke från barnet och föräldrarna om barnet är mellan 10 och 14 år vid beslut i frågor om vistelse och bosättning, vilka är följderna och förfarandena vid oenighet mellan barnet och föräldrarna?"

Enligt artikel 171 i familjelagen har ett barn rätt att höras av sina föräldrar, andra familjemedlemmar och tjänstemän i frågor som rör honom eller henne personligen samt familjefrågor.

Ett barn som kan uttrycka sin åsikt måste höras när man löser en tvist mellan barnets föräldrar och andra personer om hans eller hennes uppfostran och bosättningsort, inbegripet vid lösning av tvister om frångående av föräldrarättigheter, förnyelse av föräldrarättigheter samt tvister om förvaltningen av hans eller hennes egendom.

Domstolen har rätt att meddela ett avgörande som strider mot barnets uppfattning, om barnets bästa kräver det.

När det gäller fråga 3 "Om båda föräldrarna har gemensam vårdnad – vi förstår att detta är det vanligaste fallet i Ukraina, oavsett föräldrarnas civilstånd – finns det några befogenheter i form av beslut eller transaktioner som en av föräldrarna kan utöva självständigt (utan den andra förälderns föregående samtycke eller vetorätt)? Föreligger det en presumtion om samtycke från den andra föräldern?"

Föräldrarna är rättsliga företrädare för sina underåriga barn och ungdomar (artikel 242 del ett i civillagen).

Föräldrarnas rättsliga representation grundar sig på den positiva rättsliga omständigheten att de är barnets föräldrar. Samtidigt ger rättslig representation föräldrarna alla rättigheter och skyldigheter med avseende på barnet, även i form av förmyndarskap (vårdnad) när det gäller åtgärder som rör barnet.

Enligt artikel 121 i familjelagen grundar sig moderns, faderns och barnets rättigheter och skyldigheter på den omständigheten att barnet härstammar från föräldrarna, vilket intygas av det statliga registreringsorganet för civilståndshandlingar på det sätt som föreskrivs i artiklarna 122 och 125 i familjelagen.

Enligt artikel 141 i familjelagen har modern och fadern lika rättigheter och skyldigheter gentemot barnet, oavsett om de har varit gifta med varandra eller inte.

Huruvida föräldrarna är skilda eller lever åtskilda från barnet påverkar inte omfattningen av deras rättigheter och befriar dem inte från sina skyldigheter gentemot barnet, utom i det fall som avses i artikel 157 del fem i familjelagen.

I artikel 157 i familjelagen fastställs att vårdnaden av barnet ska avgöras gemensamt av föräldrarna, utom i det fall som avses i del fem i denna artikel.

Den förälder som lever åtskilt från barnet är skyldig att delta i barnets uppfostran och har rätt att upprätthålla ett förhållande med barnet. Den förälder som barnet bor hos har inte rätt att hindra den förälder som lever åtskilt från att upprätthålla ett förhållande med barnet och delta i barnets uppfostran, förutsatt att detta inte inverkar negativt på barnets normala utveckling.

Föräldrar har rätt att ingå ett avtal om utövandet av föräldrarättigheter och fullgörandet av skyldigheter för den förälder som lever åtskilt från barnet. Avtalet ingås skriftligen och ska bestyrkas av notarie.

Om den förälder som bor tillsammans med barnet inte följer avtalet är han eller hon skyldig att ersätta den materiella och moraliska skada som den andra föräldern åsamkats.

Den förälder vars bosättningsort har fastställts vara barnets bosättningsort enligt ett domstolsbeslut eller bekräftats vara det i ett yttrande från en myndighet för vårdnad och omsorg – såvida inte denna förälder är föremål för verkställighetsåtgärder i samband med ett beslut om umgängesrätt med barnet och undanröjande av hinder för umgängesrätt med barnet – ska på egen hand fatta beslut vad gäller tillfälliga resor utanför Ukraina under högst en månad för behandling, utbildning, barnets deltagande i tävlingar, festivaler och vetenskapliga utställningar för barn, olympiader och tävlingar för studenter, miljörelaterade, tekniska, konstnärliga, turist-, forsknings- eller idrottsevenemang eller vila och återhämtning för barnet utomlands, även som en medlem av en organiserad grupp av barn. Om han eller hon känner till den andra förälderns bosättningsort (och den föräldern inte har undandragit sig och på ett korrekt sätt uppfyller sina skyldigheter som förälder) ska han eller hon i ett rekommenderat brev informera den andra föräldern om barnets tillfälliga resa utanför Ukraina, syftet med resan, destinationslandet och tidsperioden för vistelsen i landet i fråga.

Den förälder vars bosättningsort har fastställts vara barnets bosättningsort enligt ett domstolsbeslut eller bekräftats vara det i ett yttrande från en myndighet för vårdnad och omsorg ska på egen hand fatta beslut vad gäller tillfälliga resor utanför Ukraina i upp till en månad eller mer för behandling, utbildning, barnets deltagande i tävlingar, festivaler och vetenskapliga utställningar för barn, olympiader och tävlingar för studenter, miljörelaterade, tekniska, konstnärliga, turist-, forsknings- eller idrottsevenemang eller vila och återhämtning för barnet utomlands, även som en medlem av en organiserad grupp av barn, om

1) det finns utestående underhållsbidrag vars sammanlagda belopp överstiger summan av motsvarande betalningar under fyra månader och detta bekräftas av ett intyg om utestående underhållsbidrag,

2) det finns utestående underhållsbidrag vars sammanlagda belopp överstiger summan av motsvarande betalningar under tre månader och detta bekräftas av ett intyg om utestående underhållsbidrag, om underhållet betalas för ett barn med funktionsnedsättning, ett barn som lider av svåra perinatale skador på nervsystemet, allvarlig medfödd funktionsnedsättning, en sällsynt barnsjukdom, cancer- och blodsjukdomar, cerebral pares, allvarliga psykiska störningar, typ I-diabetes (insulinberoende), akut eller kronisk

njursjukdom i stadium 4, eller för ett barn som har drabbats av allvarliga skador eller behöver en organtransplantation eller är i behov av palliativ vård enligt en handling som utfärdats av den medicinska institutionens medicinska rådgivande nämnd i den ordning och i den form som fastställts av det centrala verkställande organet som utformar och genomför den statliga politiken på hälso- och sjukvårdsområdet.

Den förälder som lever åtskilt från barnet ska, om han eller hon inte har undandragit sig och på korrekt sätt uppfyller sina skyldigheter som förälder och inte har utestående underhållsbidrag, skicka ett rekommenderat brev med mottagningsbevis till den förälder som barnet bor hos med begäran om samtycke till att barnet reser ut ur Ukraina för behandling, utbildning, deltagande i tävlingar, festivaler och vetenskapliga utställningar för barn, elevolympiader och -tävlingar, miljörelaterade, tekniska, konstnärliga, turist-, forsknings- eller idrottsevenemang, eller vila och återhämtning för barnet utomlands, även som en medlem av en organiserad grupp av barn.

Om den förälder som barnet bor hos inte ger av notarie bestyrkt samtycke till att barnet reser utomlands för det angivna ändamålet inom tio dagar från den dag då det rekommenderade brevet levererades, har den förälder som lever åtskilt från barnet (såvida han eller hon inte har utestående underhållsbidrag) rätt att ansöka hos domstol om tillstånd att resa utomlands med barnet utan den andra förälderns samtycke.

Intyg om utestående underhållsbidrag utfärdas av ett statligt eller privat verkställande organ i enlighet med det förfarande som föreskrivs i lag.

Om en av föräldrarna utför en transaktion som rör en underårigs egendom anses han eller hon enligt artikel 177 delarna sex och sju i familjelagen handla med den andra förälderns samtycke. Den andra föräldern har rätt att vända sig till domstol med en begäran om ogiltigförklaring av en transaktion som genomförts utan hans eller hennes samtycke, om transaktionen går utöver gränserna för mindre vardagstransaktioner.

Ett av notarie bestyrkt samtycke från den andra föräldern krävs för att en av föräldrarna ska kunna utföra transaktioner avseende fordon och fast egendom som tillhör en underårig.

Om en förälder som lever åtskilt från barnet i minst sex månader inte deltar i barnets uppfostran och inte försörjer barnet, eller om hans eller hennes bosättningsort är okänd, får de transaktioner som anges i andra stycket i denna del utföras utan hans eller hennes samtycke.

Föräldrarna ska gemensamt besluta om förvaltningen av barnets egendom, om inte annat anges i ett avtal mellan dem. Tvister som uppstår mellan föräldrar om förvaltningen av barnets egendom kan lösas av myndigheten för vårdnad och omsorg eller domstol.

När det gäller fråga 4 "Om barnet åtföljs av modern och fadern har stannat kvar i Ukraina och tjänstgör i landets försvar, finns det då några regler i Ukrainas familjelag för fall där fadern inte är anträffbar för brådskande beslut (bristande kommunikation, krigsfånge eller annat) om upphävande av hans föräldrarättigheter? Om så är fallet, beskriv förfarandet för att inleda och avsluta upphävandet."

Svaret på denna fråga finns i svaret på fråga 3.

Samtidigt bör det noteras att det i Ukrainas lagstiftning inte föreskrivs något förfarande för "upphävande av föräldrarättigheter". Barnets faders eller moders deltagande i statens försvar påverkar inte omfattningen av deras rättigheter och skyldigheter gentemot barnet.

När det gäller fråga 5 ”Om båda föräldrarna lever och inte har fråntagits sina föräldrarättigheter, vilka rättigheter och skyldigheter har mor- och farföräldrar, vuxna syskon och styvföräldrar om barnet bor med dem och inte med föräldrarna?”

Enligt artikel 257 i familjelagen har mor- och farföräldrar och mor- och farföräldrars föräldrar rätt att kommunicera med sina barnbarn och barnbarnsbarn och att delta i deras uppfostran.

Föräldrar eller andra personer som barnet bor hos får inte hindra mor- och farföräldrar och mor- och farföräldrars föräldrar från att utöva sina rättigheter när det gäller uppfostran av barnbarn och barnbarnsbarn.

Mor- och farföräldrar har rätt att själva skydda sina barnbarn.

Mor- och farföräldrar har rätt att vända sig till myndigheten för vårdnad och omsorg eller till domstol för att skydda rättigheter och intressen som tillkommer barnbarn som är underåriga, ungdomar eller icke-arbetsföra vuxna, utan särskilda befogenheter i detta avseende (artikel 258 i familjelagen).

Enligt artikel 265 i familjelagen ska mor- och farföräldrar försörja sina underåriga barnbarn och barnbarn som är ungdomar om dessa inte har någon mor eller far eller om föräldrarna av giltiga skäl inte kan ge dem lämpligt underhåll, förutsatt att mor- och farföräldrarna kan tillhandahålla materiellt stöd.

I artikel 259 i familjelagen föreskrivs samtidigt att de rättigheter och skyldigheter som föreskrivs i lag för syskon gäller hel- och halvsyskon.

Syskon, särskilt syskon som inte bor tillsammans, har rätt till kommunikation med varandra. En mor, far, mor- eller farförälder och andra personer som omyndiga syskon bor hos ska underlätta deras kommunikation.

Vuxna har rätt att delta i uppfostran av sina omyndiga syskon, oavsett var de bor.

Om en styvförälder bor tillsammans med ett underårigt styvbarn, eller ett styvbarn som är en ungdom, har de rätt att delta i deras uppfostran (artikel 260 i familjelagen).

Enligt artikel 262 i familjelagen har syskon och styvföräldrar rätt att själva skydda sina syskon och styvbarn som är underåriga eller ungdomar eller icke-arbetsföra vuxna.

Syskon och styvföräldrar har rätt att vända sig till myndigheten för vårdnad och omsorg eller till domstol för att skydda rättigheter och intressen som tillhör syskon och styvbarn som är underåriga, ungdomar eller icke-arbetsföra vuxna, utan särskilda befogenheter i detta avseende.

Enligt artikel 267 i familjelagen är vuxna syskon skyldiga att försörja underåriga syskon eller syskon som är ungdomar som behöver materiellt bistånd och som inte har föräldrar eller en make eller maka, eller om dessa personer av giltiga skäl inte kan ge dem tillräckligt underhåll, förutsatt att de vuxna syskonen kan tillhandahålla materiellt bistånd.

Vuxna syskon ska försörja icke-arbetsföra vuxna syskon som behöver materiellt bistånd och som inte har en make eller maka eller ett vuxet barn, förutsatt att de vuxna syskonen kan tillhandahålla materiellt bistånd.

Enligt artikel 268 i familjelagen ska styvföräldrar försörja underåriga styvbarn eller styvbarn som är ungdomar som bor tillsammans med dem om styvbarnen inte har en mor, far eller mor- eller farföräldrar eller vuxna syskon eller om dessa personer av giltiga skäl inte kan ge dem tillräckligt underhåll, förutsatt att styvföräldern kan tillhandahålla materiellt bistånd.

Domstolen kan befria en styvförälder från skyldigheten att försörja ett styvbarn eller begränsa den till en viss tid, särskilt när det gäller kortvarig bosättning tillsammans med barnets mor eller far eller om barnets mor eller far har uppfört sig illa i äktenskapet.

När det gäller fråga 6 ”Om båda föräldrarna är döda eller har fråntagits sina föräldrarättigheter, vilka rättigheter och skyldigheter har mor- och farföräldrar, vuxna syskon och styvföräldrar om barnet bor med dem och inte med föräldrarna?”

Svaret på denna fråga finns i svaret på fråga 5.

Samtidigt bör det beaktas att enligt artikel 243 i familjelagen tillhandahålls vårdnad och omsorg för föräldralösa barn och barn som saknar föräldraomsorg.

Vårdnad tillhandahålls för barn under 14 års ålder och omsorg tillhandahålls för barn i åldern 14–18.

Vårdnad och omsorg anordnas av myndigheten för vårdnad och omsorg och av domstol i de fall som anges i Ukrainas civillag.

Vårdnadshavare och omsorgsgivare utses i första hand bland personer som har familjeband till den berörda personen, med beaktande av det personliga förhållandet dem emellan och personens förmåga att fullgöra sina skyldigheter som vårdnadshavare eller omsorgsgivare.

När en vårdnadshavare för en underårig eller omsorgsgivare för en ungdom utses beaktas barnets önskemål (artikel 63 del fyra i civillagen).

När det gäller fråga 7 ”Kräver de ovannämnda personernas rättigheter och skyldigheter att ett beslut fattas av någon myndighet eller domstol, eller gäller de enligt lag?”

Svaret på denna fråga finns i svaren på frågorna 6–7 [sic].

När det gäller fråga 8 ”Om ett barn har bott med sina föräldrar och reser in i ett EU-land tillsammans med endast en mor- eller farförälder, ett vuxet syskon eller en styvförälder, med båda föräldrarnas tillstånd, kan dessa personer då anses ha rätt att agera som rättsliga företrädare för barnet i alla frågor som uppkommer utomlands, eller behöver de ett särskilt intyg eller en särskild fullmakt som föräldrarna utfärdar för föräldrarättigheter? Om dessa personers vårdnadsrätt är begränsad enligt lag, kan du ange dessa gränser? När krävs samtycke/avtal från föräldrarna? Finns det några krav när det gäller samtycke/avtal (t.ex. formkrav)?”

Enligt artikel 151 andra stycket i familjelagen får föräldrarna involvera andra personer i barnets uppfostran och låta fysiska och juridiska personer uppfostra barnet.

Att låta ett barn uppfostras av andra personer innebär inte att föräldrarna befrias från skyldigheten att ta hand om honom eller henne (artikel 150 del fem i familjelagen).

När det gäller fråga 9 ”Finns det några regler om andra släktingars rättigheter och skyldigheter gentemot barn i Ukrainas familjelag (t.ex. föräldrars syskon) förutom rätten till umgänge eller kontakt med barnet?”

Ukrainas familjelag reglerar inte familjeförhållanden mellan kusiner, mosttrar/fastrar, morbröder/farbröder och syskonbarn eller andra släktingar (artikel 2 del fyra i familjelagen).

När det gäller fråga 10 "Är alla rättigheter och skyldigheter för barnets företrädare tillämpliga på pedagogföräldrar vid familjeliknande barnhem, vårdgivare i familjehem, familjehemsföräldrar och anställda vid inrättningar för föräldralösa barn och barn som saknar föräldraomsorg enligt lag, eller är det nödvändigt att erhålla ett intyg, ett tillstånd eller ett domstolsbeslut? Kan ni specificera gränserna för de rättigheter som beviljas dem? Vad kan pedagogföräldrar och vårdgivare i familjehem besluta på egen hand och när måste föräldrarna involveras?"

Enligt artikel 256² andra och fjärde styckena i familjelagen har familjehemsföräldrar det ansvar för barns uppfostran och utveckling som föreskrivs i artikel 150 i denna lag.

Familjehemsföräldrar är familjehemsbarnens rättsliga företrädare och agerar utan särskilda befogenheter som vårdnadshavare eller omsorgsgivare.

Enligt artikel 256⁴ i familjelagen fattas beslutet om att inrätta ett familjehem på distriktsnivå, eller på stadsdistriktsnivå i städerna Kiev och Sevastopol, eller av den verkställande kommittén för stadsfullmäktige (i städer på Krim som inte är underordnade den autonoma republiken Krim och städer på det ukrainska fastlandet som inte är underordnade någon region) på det sätt som fastställts av Ukrainas regering.

Familjehemsföräldrar och det organ som fattade beslutet om att bilda ett familjehem kommer överens om placering av barn i ett familjehem på grundval av ett standardavtal.

Det organ som fattade beslutet om att bilda ett familjehem är skyldigt att övervaka att familjehemsföräldrarna fullgör sina skyldigheter i fråga om barnets uppfostran och stöd.

I enlighet med artikel 256⁶ andra och fjärde stycket i familjelagen har dock pedagogföräldrarna ansvaret för barns uppfostran och utveckling enligt artikel 150 i denna lag.

Pedagogföräldrar är barnens rättsliga företrädare och agerar utan särskilda befogenheter som vårdnadshavare eller omsorgsgivare.

Enligt artikel 256⁸ i familjelagen fattas beslutet om att inrätta ett barnhem av familjetyp på distriktsnivå, eller på stadsdistriktsnivå i städerna Kiev och Sevastopol, eller av den verkställande kommittén för stadsfullmäktige (i republikanska städer i den autonoma republiken Krim och städer av regional betydelse) på det sätt som fastställts av Ukrainas ministerråd.

Ett avtal om organisation av verksamheten vid ett familjeliknande barnhem ingås mellan pedagogföräldrar och det organ som fattade beslutet om att inrätta ett familjeliknande barnhem på grundval av ett standardavtal.

Den myndighet som fattade beslutet om att bilda ett familjeliknande barnhem är skyldig att övervaka att pedagogföräldrarna fullgör sina skyldigheter när det gäller uppfostran och stöd till barn.

Om barnet däremot är varaktigt bosatt vid en barnomsorgsinrättning eller hälso- och sjukvårdsinstitution utövar institutionens förvaltning funktionerna som vårdnadshavare och omsorgsgivare för barnet (artikel 245 i familjelagen).

När det gäller fråga 11 "I den officiella översättningen av familjelagen till engelska, publicerad på webbplatsen för Ukrainas Verhovna Rada, används "adoptivfamilj" för "приюмна сім'я". Är det korrekt att tolka detta som "familjehemsfamilj" i stället för "adoptivfamilj", eftersom adoption regleras av kapitel 18 och inte av kapitel 20.1?"

Översättningen är inte en officiell översättning.

Rätt översättning är "familjehem", inte "adoptivfamilj".

Enligt ukrainsk lagstiftning är ”adoption” och ”familjehem” olika former av placering av föräldralösa barn och barn som saknar föräldraomsorg.

Enligt artikel 207 i kapitel 18 ”Adoption” i familjelagen innebär adoption således att en adoptant upptar en person till dotter eller son i sin familj och detta sker på grundval av ett rättsligt avgörande, med undantag för det fall som avses i artikel 282 i familjelagen.

När en adoption inträffar upphör de personliga och äganderättsliga rättigheterna och skyldigheterna mellan föräldrarna och den adopterade och mellan den adopterade och hans eller hennes biologiska släktingar.

En adoption ger adoptivföräldern alla rättigheter och skyldigheter gentemot det barn som adopterats som föräldrar har gentemot sina barn.

En adoption ger den adopterade samma rättigheter och skyldigheter gentemot adoptanten som ett barn har gentemot sina föräldrar (artikel 232 första, fjärde och femte stycket i familjelagen).

Enligt artiklarna 256¹ och 256³ i kapitel 20¹, ”Familjehem”, i familjelagen, är ett familjehem en familj som frivilligt har tagit emot ett till fyra föräldralösa barn och barn som saknar föräldraomsorg för uppfostran och samlevnad.

Familjehemsbarn bor och uppfostras i ett familjehem tills de har fyllt 18 år. När de har fyllt 18 år kan de, om de fortsätter sina studier vid en institution med allmän gymnasieutbildning, yrkesutbildning (yrkesskola), yrkesinriktad förberedande högskoleutbildning eller högskoleutbildning, välja att fortsätta att bo i detta familjehem tills studierna är avslutade.

Familjehemsbarn har rätt att upprätthålla personlig kontakt med sina föräldrar och andra släktingar, utom när detta kan skada deras liv, hälsa och moraliska utbildning.

När det gäller fråga 12 ”Om familjehemsföräldrar utses för föräldralösa barn eller barn som saknar föräldraomsorg, behöver de en förmyndare enligt Ukrainas familjelag – åtminstone för att övervaka familjehemsföräldrarna?”

Svaret på denna fråga finns i svaret på fråga 10.

När det gäller fråga 13 ”Är det enligt Ukrainas familjelag möjligt för föräldrar – som är vid liv och som tillhandahåller föräldraomsorg – att utse familjehemsföräldrar på privat (eller avtalad) grund och om så är fallet, har sådana familjehemsföräldrar även vårdnadshavares eller familjehemsföräldrars rättigheter och skyldigheter i den mening som avses i artikel 256.2 punkt 4 i familjelagen? Finns det några formella krav för en sådan fullmakt (t.ex. bestyrkande, registrering eller liknande)?”

Enligt artikel 256³ i familjelagen är familjehemsbarn föräldralösa barn och barn som saknar föräldraomsorg och vars uppfostran och samlevnad i ett familjehem har ordnats.

Ett föräldralöst barn är ett barn vars föräldrar har avlidit eller försvunnit.

Barn anses sakna föräldraomsorg om de står utan föräldraomsorg på grund av att föräldrarna har frångagits sina föräldrarättigheter, eller på grund av att barnet har avlägsnats från sina föräldrar utan frångående av föräldrarättigheter; om föräldrarna anses vara försvunna eller arbetsoförmögna, har förklarats avlidna eller avtjänat straff på en kriminalvårdsanstalt eller har anhållits under en utredning eller eftersöks av de nationella polismyndigheterna eftersom det saknas information om deras vistelseort, eller om föräldrarna har en kronisk sjukdom som förhindrar dem att fullgöra sina skyldigheter som

föräldrar. Detta gäller även barn som har skilts från sina familjer, övergivna barn, barn vars föräldrar är okända, barn som inte känns vid av sina föräldrar, barn vars föräldrar inte har fullgjort sina skyldigheter som föräldrar av skäl som inte kan fastställas om föräldern vistas i de tillfälligt ockuperade territorierna av Ukraina eller i områden där terroristbekämpningsinsatser och genomförandeåtgärder vidtas för att säkerställa Ukrainas nationella säkerhet och försvar för att driva tillbaka och hindra Rysslands väpnade aggression i regionerna Donetsk och Luhansk, samt hemlösa barn (artikel 1 i Ukrainas lag om skydd för barn).

I artikel 256² fjärde stycket i familjelagen anges att familjehemsföräldrar är familjehemsbarns rättsliga företrädare och att de agerar utan särskilda befogenheter som vårdnadshavare eller omsorgsgivare. Detta innebär att beslutet att bilda ett familjehem är tillräckligt för att familjehemsföräldrarna ska kunna utöva sina befogenheter. För mer information, se svaret på fråga 10.

När det gäller fråga 14 "Vid ankomsten till Tyskland måste myndigheterna kontrollera att befintliga födelseattester och andra handlingar som rör familjeförhållanden är lagliga för att förhindra bortförande av barn och handel med barn, dvs. säkerställa att födelseattesterna och andra handlingar är giltiga. Finns det för närvarande någon möjlighet för ukrainska myndigheter att kontrollera och bestyrka att ukrainska handlingar är äkta? Ibland finns det inga handlingar alls tillgängliga, och Tyskland måste utfärda nya preliminära handlingar. Kan sådana ersättningsdokument kontrolleras och bestyrkas av ukrainska myndigheter? Vad skulle krävas och vad skulle ukrainska myndigheter kontrollera?"

Enligt artikel 1 del ett och artikel 2 del två i Ukrainas lag om statlig registrering av civilståndshandlingar ska en persons födelse och ursprung, äktenskap, upplösning av äktenskap i de fall som föreskrivs i lag, namnbyte och dödsfall vara föremål för statlig registrering.

Statlig registrering av civilståndshandlingar sker genom upprättande av personregister som innehåller information om individens personuppgifter. Dessa uppgifter är konfidentiella och får inte lämnas ut (artikel 9 andra och tredje stycket i lagen).

Vid statlig registrering av en civilståndshandling utfärdar myndigheterna för statlig registrering av civilståndshandlingar ett motsvarande intyg.

Formulären för intyg om statlig registrering av civilståndshandlingar upprättas enligt de mallar som godkänts av Ukrainas ministerråd och deras beskrivningar, som fastställs i artikel 18 första stycket i lagen.

Modellerna för intyg godkändes av Ukrainas ministerråd genom resolution nr 1025 av den 10 juli 2010 om godkännande av modellblanketter för civilståndshandlingar enligt lagen om civilstånd, standardblad och modellformulär för intyg om statlig registrering av civilståndshandlingar.

Särskilt modellen för födelseattester innehåller uppgifter om barnet och dess föräldrar, namnet på det organ för statlig registrering av civilståndshandlingar som utfärdat intyget, chefsregistrators initialer och efternamn samt ett avtryck av organets stämpel.

Ukraina är part i 1961 års konvention om avskaffande av kravet på legalisering av utländska officiella handlingar.

Ukrainas justitieministerium är ett av de organ som har befogenhet att anbringa en apostill i enlighet med Ukrainas ministerråds resolution nr 61 av den 18 januari 2003 om beviljande av befogenhet att anbringa en apostill enligt konventionen om avskaffande av kravet på legalisering av utländska officiella handlingar, dvs. på handlingar som utfärdats av rättsväsendet och domstolar samt handlingar som upprättats av notarius publicus i Ukraina.

Mot bakgrund av detta kräver en handling med apostill inte någon ytterligare certifiering eller kontroll och kan användas i vilken annan stat som helst som är part i konventionen.

Det finns inget annat förfarande för att kontrollera äktheten hos handlingar som rör statlig registrering av civilståndshandlingar.

Genom Ukrainas regerings resolution nr 890 av den 4 november 2015 om vissa frågor i samband med att säkerställa införandet av en elektronisk tjänst för anbringande av apostill infördes det elektroniska registret över apostiller (*registret*) i Ukraina. I resolutionen fastställs att apostill på officiella handlingar anbringas och färdigställs med hjälp av registrets programvaruverktyg i form av en elektronisk handling i enlighet med den mall som fastställs i konventionen om avskaffande av kravet på legalisering av utländska officiella handlingar.

Registret underhålls med hjälp av maskinvara och programvara som skapar en apostill i form av en elektronisk handling, skyddar informationen i registret mot otillåtna åtgärder samt möjliggör sökning av uppgifter i registret och tillhandahållande av uppgifter från registret.

Alla har rätt att kostnadsfritt få information från registret om en anbringad apostill via webbplatsen <https://apostille.minjust.gov.ua/>.

Den anbringade apostillen kan sökas i registret med hjälp av dess registreringsnummer och utfärdandedatum. Dessa uppgifter ger ett sökresultat i registret i form av en bild av den anbringade apostillen.

För närvarande godtar alla de avdelningar för statlig registrering av civilståndshandlingar som verkar inom det territorium som Ukraina kontrollerar sådana handlingar om statlig registrering av civilståndshandlingar för anbringande av apostill som anses vara förenliga med ovannämnda rättsliga krav.

[Föregående mening upprepas.]

Domstolsbeslut kan erhållas via det statliga informationssystemet "Enhetligt statsregister över domstolsavgöranden" via länken <https://reyestr.court.gov.ua>.

Äktheten hos ett särskilt formulär för en notariehandling som innehåller en av notarie bestyrkt handling kan kontrolleras på en webbplats med öppen åtkomst via länken <https://rnb.nais.gov.ua>.

I enlighet med punkt 1, underavsnitt 3 i Ukrainas regerings resolution nr 164 av den 28 februari 2022 om vissa frågor rörande notarius publicus vid undantagstillstånd (i dess ändrade lydelse), sker intygande om fullmakt – utom fullmakt för rätten att avyttra fast egendom, ännu ej färdigställd fast egendom eller äganderätt till framtida fast egendom (*fast egendom*), medel på konton i banker och andra finansinstitut och instrument för en period på mer än tre månader, förvaltning och avyttring av värdepapper, företagsrättigheter, rätt till tillgång till ett enskilt bankfack – och bestyrkande av en underskrifts äkthet på en ansökan om tillstånd för barns tillfälliga vistelse utomlands utan att särskilda formulär för notariehandlingar används. De utfärdas på vitt papper med följande elektroniska uppgifter om notarius publicus anbringade: bilden på Ukrainas statsvapen, efternamn, förnamn,

fadersnamn (om sådant finns), namn på notariekontoret (för notarius publicus), namn på notariet distriktet (för privata notaries), nummer på intyget om rätt att utöva notarieyrket, arbetsplatsens adress, telefonnummer och e-postadress. För att kontrollera giltigheten av en fullmakt som bestyrkts på vitt papper ansöker den berörda personen med sin kopia hos den berörda notarien, som är skyldig att inom två arbetsdagar utfärda ett intyg som bekräftar eller nekar bestyrkandet av en sådan fullmakt.

Svar på kompletterande frågor

När det gäller den första frågan

Enligt artikel 242 i Ukrainas civillag (*civillagen*) är föräldrar (adoptivföräldrar) rättsliga företrädare för sina underåriga barn och ungdomar. Om barnet förvärvar en viss rättslig handlingsförmåga fråntas däremot inte föräldrarna sin ställning som rättsliga företrädare. Innehållet i och omfattningen av föräldrarnas rätt att företräda sina barn beror dock på omfattningen av barnets rättsliga handlingsförmåga, och även i vilken utsträckning barnet är medvetet om möjliga rättsliga konsekvenser av sina handlingar eller underlåtenhet att handla.

Även om föräldrarna fullständigt företräder underåriga barns intressen och utför alla transaktioner på deras vägnar och i deras intresse, förutom små hushållstransaktioner och transaktioner för att utöva personliga icke-materiella rättigheter i samband med intellektuell kreativ verksamhet (artikel 31 i *civillagen*), genomför ungdomar således i enlighet med artikel 32 i *civillagen* de allra flesta transaktioner för egen räkning.

Föräldrar till ungdomar genomför inte transaktioner på sina ungdomars vägnar, utan ger endast sitt samtycke till dessa transaktioner. Sådana transaktioner genomförs med andra ord inte av en part på den andra partens vägnar.

I enlighet med punkt 61 i anvisningarna om förfarandet för att öppna och avsluta konton för användare av betaltjänstleverantörer för kontoföring, som godkändes genom resolution nr 162 från styrelsen för Ukrainas centralbank av den 29 juli 2022, öppnar banken betalkonton i ett underårigt barns namn (barn som inte har fyllt 14 år) på begäran av hans eller hennes rättsliga företrädare – föräldrar (adoptivföräldrar, pedagogföräldrar) eller vårdnadshavare i enlighet med det förfarande som anges i avsnitt V punkt 60 i dessa anvisningar – under förutsättning att det underåriga barnets rättsliga företrädare uppvisar ett pass eller en annan identitetshandling som intygar den rättsliga företrädarens identitet samt handlingar som gör det möjligt för banken att identifiera det underåriga barnet, t.ex. födelseattest eller en annan handling som intygar barnets identitet.

I enlighet med punkt 62 i anvisningarna öppnar banken betalkonto för ungdomar i åldrarna 14 till 18 år som inte har konto i banken enligt det förfarande som anges i avsnitt V punkt 60 i anvisningarna.

Ungdomar har rätt att oberoende disponera de medel som de sätter in på ett konto som de har öppnat i eget namn. Detta gäller även lön, stipendier eller annan inkomst som utbetalas till kontot.

En ungdom får förfoga över medel som satts in på hans eller hennes konto med samtycke från förmyndarskapsmyndigheten och föräldrar (adoptivföräldrar) eller omsorgsgivare.

När det gäller den andra frågan

I enlighet med artikel 160 i Ukrainas familjelag (*familjelagen*) bestäms bosättningsorten för barn som inte har fyllt tio år genom överenskommelse mellan föräldrarna.

Bosättningsorten för barn som har fyllt tio år bestäms genom en gemensam överenskommelse mellan föräldrarna och barnet.

Om föräldrarna inte lever tillsammans bestämmer barn som fyllt 14 år själv bosättningsorten.

Enligt artikel 171 i familjelagen har ett barn dessutom rätt att höras av sina föräldrar, andra familjemedlemmar och tjänstemän i frågor som rör barnet personligen och i familjefrågor.

Ett barn som kan uttrycka sin åsikt måste höras när man löser en tvist mellan barnets föräldrar och andra personer om hans eller hennes uppfostran och bosättningsort, inbegripet vid lösning av tvister om frångående av föräldrarättigheter, förnyelse av föräldrarättigheter samt tvister om förvaltningen av hans eller hennes egendom.

Domstolen har rätt att meddela ett avgörande som strider mot barnets uppfattning, om barnets bästa kräver det.

Mot bakgrund av ovanstående är det samtidigt viktigt att påpeka att det måste göras åtskillnad mellan övervägandet av barnets åsikt och barnets samtycke. I det första fallet kan beslut fattas som skiljer sig från barnets åsikt, men i det andra fallet kan beslutet endast fattas med barnets samtycke.

Ett exempel på obligatoriskt samtycke från barnet är bestämmelsen i artikel 160 andra stycket i familjelagen. Som redan nämnts ovan föreskrivs det i den artikeln att bosättningsorten för barn som har fyllt tio år bestäms genom en gemensam överenskommelse mellan föräldrarna och barnet.

När det gäller förfarandemässiga frågor är det också viktigt att tänka på att domstolen i varje ärende tar hänsyn till alla omständigheter när den fattar sitt beslut, med ledning av de rättsliga bestämmelserna i deras systematiska sammanhang.

När det gäller den tredje frågan

Enligt den nationella lagstiftningen har kvinnor och män samma rättigheter och skyldigheter vad gäller familjerelationer, äktenskap och familj (artikel 7 del sex i familjelagen).

Bestämmelserna som avspeglar principen om att föräldrarna har samma rättigheter med avseende på barnet anges i svaret på den tredje frågan i det andra dokumentet (*När det gäller fråga 3 "Om båda föräldrarna har gemensam vårdnad – vi förstår att detta är det vanligaste fallet i Ukraina, oavsett föräldrarnas civilstånd – finns det några befogenheter i form av beslut eller transaktioner som en av föräldrarna kan utöva självständigt (utan den andra förälderns föregående samtycke eller vetorätt)? Föreligger det en presumtion om samtycke från den andra föräldern?"*).

Det bör också påpekas att familjers uppfostran av sina barn medför många frågor som antingen löses av båda föräldrarna eller den ena föräldern, med godkännande eller underförstått samtycke från den andra föräldern. Samtidigt förutsätts det att föräldrarna ser till barnets bästa.

När det gäller den fjärde frågan

Enligt artikel 242 i civillagen är vårdnadshavaren rättslig företrädare för underåriga barn eller personer som anses vara beslutsoförmögna. Enligt Ukrainas lagstiftning beviljas dock inte mor- eller farföräldrar eller vuxna syskon behörighet som rättsliga företrädare om de inte vidtar de åtgärder som krävs för att få vårdnad om barnet eller bli dess omsorgsgivare. Om det finns skäl att anta att det finns en risk för att föräldrarna eller vårdnadshavarna missbrukar sina rättigheter eller inte fullgör sitt ansvar, vilket innebär att de kränker barnets rättigheter, finns det möjlighet att tillämpa en mekanism för att skydda barnets bästa, vilket fastställs som en viktig princip i familjelagen.

Artikel 258 i familjelagen reglerar mor- och farföräldrars rättigheter vad gäller skydd av barnbarn. Enligt denna artikel har mor- och farföräldrar rätt att själva försvara sina barnbarn.

Mor- och farföräldrar har rätt att vända sig till myndigheten för vårdnad och omsorg eller till domstol, utan särskilda befogenheter i detta avseende, för att skydda rättigheter och intressen som tillhör barnbarn som är underåriga, ungdomar eller icke-arbetsföra vuxna.

Syskon och styvföräldrar har rätt att själva skydda syskon och styvbarn som är underåriga, ungdomar eller icke-arbetsföra vuxna.

Syskon och styvföräldrar har rätt att vända sig till myndigheten för vårdnad och omsorg eller till domstol, utan särskilda befogenheter i detta avseende, för att skydda rättigheter och intressen som tillhör syskon eller styvbarn som är underåriga, ungdomar eller icke-arbetsföra vuxna (artikel 262 i civillagen).